

“Waterplan maakt Rotterdam tot internationale showcase voor klimaatadaptatie”

De gemeente Rotterdam heeft haar waterbeleid in het kader geplaatst van klimaatadaptatie en de stad tot een internationale showcase gemaakt waar het gaat om waterveiligheid en beperking van wateroverlast. Delegaties uit het buitenland komen in Rotterdam kijken hoe daar de klimaatadaptatie wordt aangepakt, met nieuwe concepten als groene daken, waterpleinen en nieuwe dijkontwerpen. De grote motor achter de internationalisering van het Rotterdamse waterplan is Arnoud Molenaar en zijn team. In dit interview vertelt hij over de geleidelijke metamorfose en de nieuwe rol van Rotterdam op het mondiale podium van de klimaatadaptatie. Het Rotterdamse exportproduct: het ontwikkelen van een enthousiasmerende visie en het kunnen vertalen van een strategie voor watermanagement naar een concreet actieprogramma met innovatieve maatregelen. Daaruit vloeien de opdrachten voort en komen de kennisinstellingen en het bedrijfsleven in beeld, zo redeneert Molenaar.

“Klimaatadaptatie is maatwerk dat prima past bij een gemeente. Op dit niveau komen het waterbeheer en de ruimtelijke ordening samen. Planologen, stedenbouwkundigen en watermanagers lossen samen de watervraagstukken op”, zo is de stellige overtuiging van Arnoud Molenaar, programmamanager van Rotterdam Climate Proof. Nog niet zo heel lang geleden was Molenaar verantwoordelijk voor het gemeentelijk waterbeleid en was hij onder andere bezig met het afkoppelen van regenwater van het riool. Nu staat hij midden in de mondiale wereld van de klimaatadaptatie en onderhoudt hij een netwerk met acht andere deltasteden. Wat in 2005 bij het gemeentebestuur nog te boek stond als een rioleringsprobleem, is onder Molenaar in vijf jaar tijd omgetoverd tot een kansrijke casus van mondiale klimaatadaptatie. Rotterdam is een belangrijke speler geworden in het mondiale vraagstuk van de megakuststeden die door de stijgende zeespiegel en extremere regenval worden bedreigd.

Geen vooropgezet plan, wel grote ambitie

Het Rotterdamse debuut op het internationale podium van de klimaatadaptatie was eigenlijk niet zo duidelijk vooropgezet, zo blijkt als Molenaar vertelt waar hij de afgelopen vijf jaar mee bezig is geweest. Wel blijkt uit zijn relaas de grote ambitie om het waterbeleid op een hoger plan te trekken. In 2005 richtte Rotterdam zich nog vol overgave op de Haagse agenda van de basisinspanning om het aantal riooloverstoringen te halveren. Ook moesten extra waterbergingen in de stad worden gerealiseerd. Toen kwam de ommekeer. “Dat jaar werd hier de architectuur biënnale gehouden,” zo herinnert Molenaar zich. “Het thema luidde: water en overstromingen.” “We hebben toen drie weken aan tafel gezeten met watermanagers van het

hoogheemraadschap, gemeentemedewerkers, stedenbouwers en projectontwikkelaars en een visie ontwikkeld: Rotterdam Waterstad 2035. We schoven even alle bestuurlijke en financiële aspecten terzijde en vroegen ons alleen af wat we met de stad wilden. Dat leverde nieuwe ideeën op voor het bergen van het water in stad, zoals de groene daken en de waterpleinen.” Volgens Molenaar werkte de integratie van waterbeheer en ruimtelijke ordening inspirerend. “Bij de bestuurders gingen de ogen open. Water vormde niet langer een probleem maar een mogelijkheid om Rotterdam leefbaarder en aantrekkelijker te maken. We kregen groen licht om onze visie te vertalen naar een waterplan met concrete maatregelen”. De geleidelijke metamorfose van het gemeentelijk waterbeleid begint.

“Inmiddels komen veel delegaties langs om met eigen ogen te zien hoe het integrale watermanagement in zijn werk gaat. De belangstelling is daarbij niet alleen gericht op veiligheid, maar ook op de waterkwaliteit en -technologie. We vergeten wel eens dat de verandering van het klimaat ook kan leiden tot langere droge perioden met waterschaarste, meer blauwalgen en botulisme als gevolg.”

Het internationale podium

Een jaar later volgde een nieuwe wending. Nu ging het om de integratie in de mondiale klimaatagenda. “Onder leiding van oud-premier Ruud Lubbers had de vaste internationale adviescommissie van Rotterdam bedacht dat het slim was om zwaar in te zetten op het klimaat”, vervolgt Molenaar. “De commissie zag duidelijk een transitie aankomen van olie naar andere energiebronnen. Lubbers had bedacht dat Rotterdam, als wereldhaven, daarin een grote rol kon spelen. Dat ging over klimaatmitigatie. Al snel bleek dat onze visie op het ideale watersysteem daar als

Dit is het eerste interview in een serie van vijf over ontwikkelingen waarmee de Nederlandse watersector in het buitenland van doen heeft. Soms verschilt dat heel sterk van de Nederlandse situatie. Dat beoogt journalist Jac van Tuijn in deze interviews te belichten. Hoe doen wij het als Nederlandse watersector in het buitenland? Graag reacties naar: h2o@nijgh.nl.

klimaatadaptatie naadloos op aan sloot. Met de waterschappen hebben we toen het Waterplan 2 ontwikkeld en met ons eigen team de klimaatadaptatie verder ontwikkeld in het Rotterdam Climate Proof Programma”. Vanaf toen is volgens Molenaar de bal internationaal echt gaan rollen. “Rotterdam was intussen lid geworden van de C40: een verbond van wereldsteden die grote ambities hebben op het gebied van duurzame energie. Door ons waterbeleid te presenteren als klimaatadaptatie kregen we binnen de C40 al snel bekendheid. We zijn onlangs met acht andere steden het kennisnetwerk Connecting Delta Cities gestart, dat zich vooral richt op de waterproblemen van laaggelegen kuststeden. Eind september vormt Rotterdam het podium voor een internationale conferentie over klimaatverandering in deltas.”

Economisch voordeel van waterveiligheid

Molenaar voelt zich als een vis in het water. Het samenbrengen van waterbeheer, watervoorziening en ruimtelijke ordening loopt als een rode draad door zijn carrière. Nu mag hij zich daar volledig aan wijden. Hij heeft de wind volop mee. “Bedenk wel, we zijn een wereldhaven en behoren niet alleen qua omzet tot de wereldtop, maar ook als het gaat om waterveiligheid. Dat willen we zo houden.” Molenaar benadrukt

Arnaud Molenaar (foto: Ben Wind).

de marketingcomponent. "De concurrentie met London en Hamburg is sterk. Als we op een innovatieve wijze droge voeten weten te houden, dan geeft dat ook economisch voordeel. Door uit te dragen waar we mee bezig zijn, onderscheiden we ons. Tegelijk zijn we een inspirerend voorbeeld voor andere deltasteden", aldus Molenaar.

"We vergeten in Nederland wel eens dat we in een behoorlijk luxe positie zitten. We doen al eeuwen aan watermanagement en het is hier behoorlijk veilig als het gaat om overstromingen. We kunnen dus rustig nadenken over onze volgende stap. Maar er zijn steden in de wereld die nu al zware wateroverlast hebben en al direct moeten ingrijpen. Die steden moeten snel investeren in hun waterveiligheid en wij kunnen hen helpen bij het nemen van goede besluiten".

Iedere deltastad is anders

Rotterdam kan geen blauwdruk leveren voor iedere deltastad in de wereld. Dat realiseert Molenaar zich heel goed. "Het gaat ons om het achterliggende gedachtegoed. Op onderdelen zijn onze maatregelen, zoals de groene daken en de waterpleinen, wel één-op-één te vertalen. Maar bovenal kunnen we al wat laten zien. Daarin lopen we voor op andere steden. De grote structuren, zoals de Maeslantkering, zijn er al. Die staat bij de bezoekende buitenlanders met stip op één." Maar andersom valt voor Rotterdam op het gebied van klimaatadaptatie ook nog veel te leren. Molenaar wijst op de opwarming, het hitte-eiland-effect, waarover in Nederland weinig bekend is. "Je ziet dat andere steden op andere onderdelen vooroplopen. Zo is London al ver met het duurzaam maken van het huizenbestand en New York is verder met evacuatieplannen."

"Nederland kan een hele belangrijke rol spelen bij de aanpak van de watervraagstukken van de 21e eeuw. Veel aandacht gaat nu uit naar veiligheid en de deltavraagstukken. De sector is echter ook actief op het gebied van waterzuivering, drinkwater en sanitatie. Ook daar zit groei in. Denk aan de armoedebestrijding en de nieuwe, meer gebiedsgerichte werkwijze in de ontwikkelingsamenwerking."

Opzetten van een front office

De internationale belangstelling stelt Molenaar iedere keer weer voor nieuwe vragen. Via het C40-netwerk is een verzoek binnengekomen vanuit de Filipijnse hoofdstad Manilla. Of Rotterdam kan helpen bij de wederopbouw nadat de stad vorig jaar september voor 80 procent onder water kwam te staan. "Manilla heeft een groot waterprobleem. Er zijn inmiddels internationale fondsen beschikbaar gesteld voor het nemen van maatregelen. Ook Ho Chi Minh City en Jakarta willen iets. Daar ligt dus een geweldige mogelijkheid voor de Nederlandse watersector. Dat die steden bij ons om hulp vragen is een direct resultaat van onze internationale inzet. We zijn er erg blij mee. Maar nu staan we voor de vraag hoe we dit gaan faciliteren." Molenaar denkt aan een soort *front office*. "Zo'n loket kan de vraag, al dan niet opgeknipt, doorspelen naar de meest bewaarde kennisinstellingen en bedrijven." "Heel veel partijen krijgen vragen en delegaties over de vloer. Het zou mooi zijn als er een centrale plaats was waar we kunnen laten zien wat Nederland in huis heeft, waar alle expertise van de watersector samenkomt." Dit is ook de gedachte van het Nationaal Water Centrum, dat in Rotterdam met

informatie van heel veel partijen wordt ontwikkeld. "We willen topdelegaties, zoals die uit New Orleans, goed kunnen ontvangen. Daarin voorziet het centrum. Daar kan de watersector het hele verhaal, ondersteund met visualisaties, in één keer vertellen."

Deelname aan Wereldexpo in Shanghai

De eerstvolgende grote presentatie van Rotterdam als waterstad is op de Wereldexpo in Shanghai die op 1 mei opent. "China heeft de wereldtentoonstelling het thema 'Better city, better life' gegeven. Het voorstel om op de Wereldexpo iets met stedelijk waterbeheer te doen, viel direct in goede aarde. Nu hebben we, samen met 50 andere steden, op het expoterrein een apart paviljoen waar we Rotterdam promoten als waterkennisstad".

In de waanzinnig snel groeiende Chinese steden is de waterhuishouding helemaal weggestopt in ondergrondse buizen en betonnen afvoerkanaalen. In die steden is voor de Nederlandse watersector nog een wereld te winnen. "We willen vooral Chinezen overhalen naar Nederland te komen om hier te zien wat mogelijk is. Ze zijn bijzonder geïnteresseerd in drijvend bouwen. Laten we eens kijken of ze mee willen doen in de bouw van een drijvende China Town. Waarom niet?", zo sluit Molenaar het interview af. Hij heeft het mondiale denken duidelijk al te pakken.

Jac van Tuijn (Crest on media)